

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXXVII. De Burgundionibus; qui & Burgundii, & Burgundi. item de Palatinatibus Germaniæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

Ptolemæus, sed *Ἰσπερ*. Itaque termino iis constituo ab septemtrionibus eundem, quem Rugiis à meridie. ab occasu, quâ Nuithonibus ac Langobardis continuabantur, Svevum amnem, ad confluentem usque Vartæ. à meridie, quâ Semnonibus jungentur, Vartam, ad Notesium usque confluentem: & inde, quâ Carini occurrebant, ipsum Notesium, ad confluentem usque Tragi. hinc ab ortu, ipso Trago, ad Rugiorum usque confinium, ab iisdem Carinis distingvo. Continetur hodiè his finibus Marchiæ pars, inter Tragum, Notesium, Vartam, ac Svevum amnem sita: item Pomeraniæ portio, quâ opidum *Piritz*.

Ptolemæo hoc tractu opidum est *οὐρετριον*, VIRITUM, inter Svevum ac Vistulam, propius tamen Svevum positum. id esse nunc dictum opidum *Piritz*, nomen juxtâ
10 ac situs indicant.

CARINI igitur ab occasu terminabantur dicto amne Trago: à septemtrionibus, prædicto Rugiorum limite, usque ad Asciburgium montem. ab ortu ipso monte, ad opidum usque *Kraínká*, à Gothonibus; hinc lineâ, ad Notesium amnem & opidum *Pisa* ductâ, & ipso Noteseo ad Vartæ usque confluentem, à Burgundionibus eos separo. Comprehenduntur nunc his finibus exiguâ quædam portiones Marchiæ ac Poloniæ; quarum confinium est inter flumina Tragum atque Gudam. *Carinorum* unus meminit Plinius, lib. IV, cap. XIV: *Germanorum genera 7: Vindili; quorum pars Burgundiones, Varrini, Carini, Guttones.*

De cetero, Sidinorum Carinorumque quia post Plinium Ptolemæumque nulla apud
20 auctores fit mentio; in alius cujusdam gentis nomen, expeditione susceptâ, transisse, credibile est. In Burgundionum corpus transisse, idèd credo, quia hi, quum Taciti ævo, ut mox ostendam, fuissent exiguâ atque humili civitate, postmodum ingenti multitudine in Galliam effusi sunt; pars etiam cum Gothis in Sarmatiam ac Daciam,

CAP. XXXVI.

De BURGUNDIONIBUS; qui & BURGUNDII, & BURGUNDI. item de PALATINATIBUS Germaniæ.

30 **I**NTER claras Germaniæ nationes haud postremi fuerunt posterioribus temporibus BURGUNDIONES. Hos curauctor noster in accuratâ illâ suâ Germaniæ descriptione prorsus non nominaverit, rationem aliam dari haud posse puto, quàm quòd gens etiam tum exigua, civitasque eorum humilis fuit; ac fortè in alius gentis, puta Lygiorum, tutelâ. Meminit tamen eorum ante Tacitum Plinius lib. IV, cap. XIV, his verbis: *Germanorum genera quinque: Vindili; quorum pars Burgundiones, Varrini, Carini, Guttones.* Strabonis etiam exemplaria, in lib. VII, in Marobodui regno referunt *Μεγαλωνες*. quos, alioquin ignotos, jam dudum viri eruditi, vero nomine reddito, fecerunt *Βουργουνδιωνες*. Agros his, pro modulo præcæ civitatis, reliquimus inter Lygios, Semnonas, Carinos, Rugios, Lemovios, sive Herulos, atque Gothonas; in parte Poloniæ, quâ opida *Gniezno, VVagrâwicz, Rogozno, V'icie, Nakiel, Râdziejowo*, & lacus
40 *Gopfo*. Atque hic situs quamaptissimè Burgundionibus convenit. heic quidpe commodè à conterminis Gothonibus bello peti potuerunt: quòd factum, ex Jornande suprâ in Gothonibus notavi. hinc etiam rectè, unâ cum Lygiis, Probo Romanis imperitante, ad Rhenum profecti narrantur Zosimo, in lib. I; ut suprâ in Lygiis ostensum.

Ceterum circa nomen eorum, atque situm, variè multumque Ptolemæus oberrat. In Sarmatiæ descriptione sic habet: *Ἐλάσινα ἢ ἔθνη νέμεται πλὴν Σαρματίας: ἃ δὲ ἰσὶ τὴν οὐρετριὰν ποταμὸν ἑσὶν οὐενέδας, Γύθωνες, ἄπει φίννοι, ἄπει Βύλωνες, ἢ φ' ἔς Βουργουνδιωνες, ἄπει Αὐαριννοί, ἃ δὲ ἐν κεφαλῇ τῆς οὐρετριὰς ποταμοῦ.* hoc est: *Minores autem nationes Sarmatiam incolunt: apud Vistulam flumen sub Venedis Gythones; dein Finni; dein Bulanes; sub quibus Frugundiones. tum Avarini, apud fontem Vistulae. Venedas heic adpellari eos, qui Codânum*
50 *sinum, sive Suevicum mare, Prussiæ Livoniæque litore adcoluerunt; Finnos autem omni ævo fuisse eòdem situ, quo etiam nunc sunt, inter Livoniam, Russiam, ac Svediam, suo loco ostendam. Gothones ad sinistram pertinuisse Vistulæ ripam; Avarinos autem eosdem esse ejusdem Ptolemæi Virunos; aliorum verò Varinos, inter Chalufum Svevumque circa Rostochium incolentes, jam antè docui. Igitur tot ac tam fædis Ptolemæi erroribus circa has oras compertis, quis non jam credat, *Βουργουνδιωνες* quoque cis Vistulam esse retrahendos, nomine eorum purgato in *Βουργουνδιωνες*? Accidit ei heic idem in Vistulâ amne, Germaniæ quondam orientali termino, quòd suprâ in Rheno, occidentali limite: ubi *Mediolanum, Teuderium, Novesium, Asciburgium*, Cisrhenanorum locorum vocabula,*

per turpissimum errorem posuit trans Rhenum. sed ne in transpositione quidem Burgundionum finis ei erroris. habet & aliud gentis vocabulum, cis Vistulam, *βυργύντι*. qui expositione ejus nulli alii esse possunt, quam Burgundiones. Verba ejus hæc sunt: *Τῶν ἢ ἐν τῷ κρημνισμῷ ἐθνοῦ μέγιστος ἐστὶ τὸ π τῶν Σηθητικῶν τῶν Ἀγγύλων· οἱ εἰσὶν ἀνατολικώτεροι τῶν Λαγυβάρδων, ἀνατείνοντες πρὸς τὰς ἀρκτὺς, μέχρι τῶν μέσων τῆς Ἀλβί. ὅ· ποταμοῦ· κρημνισμῶν τῶν Σηθητικῶν. οἵτινες διήκουν ἐπὶ τὸν Ἀλβιν, ἀπὸ τῆς εἰρημνίας μέγιστος, πρὸς ἀνατολάς, μέχρι τῆς Σηθητικῆς ποταμοῦ· καὶ τὸ τῶν Βυργυντῶν τὸ ἐφεξῆς, καὶ μέχρι τῆς Οὐιστάλα καρχόντων.* id est: *Gentium in irorsus mediterranea coelentium maxime sunt ista: Sævi Angili; orientales, quam Langobardi; veruntque versus septentriones, usque ad medium Albis. dein Sævi Semnonæ, trans Albim incolentes, ab dictâ annis parte versus orientem, ad usque Sævum flumen. hinc Buguntarum gens reliqua tenet ad Vistulam usque annem.* Paullo post: *Μεταξὺ τῶν Ἰβηρίων καὶ Βυργυντῶν Αἰθιοπίαι· ὑπὸ τῶν Βυργυντῶν Ἀἰθιοπίαι οἱ Οὐιστάλα. ὑπὸ τῶν Ἀἰθιοπίων Δακτύλοι.* id est: *Inter Rugios ac Buntuntias, Aethiopes. sub Buguntis verò Lugj Omani, sub quibus Lugj Duni.* Heic quia post Semnonas ponit *βυργύντι*, ad Vistulam usque; item sub Rugiis *βυργύντι*, quos facile quis eosdem esse, qui *βυργύντι* bis adpellantur, dispexerit; & sub his Lugios: *βυργύντι* prorsus nulli alii esse possunt, quam *Burgundiones*; quos alios etiam *Burgundios*, & *Burgandos* vocasse, mox monstrabo. Certum igitur est, hunc turbatorem Germaniæ Ptolemæum ex duobus diversis auctoribus duo sumsisse unius ejusdemque gentis diversa aliquatenus vocabula: quorum alterum, *βυργυνθίους*, in proximâ Germaniæ regione Sarmatiâ, ex adverso veræ germaniæque Burgundionum in Germaniâ sedis; alterum, *βυργύντι*, in ipsa Germaniâ, vero situ locavit. Corrupta esse in ejus exemplaribus vocabula *βυργυντῶν*, & *βυργύντι*, apertissimo argumento prodit tertium illud vocabulum *βυργυντῶν*: in quo *v* in *p*, & *t* in *y*, sunt corrigenda. Sed ne heic quidem finis errorum. est & aliud apud eum in eadem Germaniâ gentis vocabulum, quod ex similitudine ac posuit idem esse cum duobus prædictis omnino mihi persuadeo. Verba ejus hæc sunt: *Ἰπὸ τῶν Ἀσκιβουργίων ὄρει Κορκοντι, καὶ Ἀἰθιοπίαι Βυργυνθίαι, καὶ ὑπὸ τῶν Οὐιστάλα ποταμοῦ.* *Sub Asciburgio monte Corconti, & Lugj Buri, usque ad Vistulam.* Aut ego quam vehementissimè fallor, aut scriptum heic fuit *βυργυνθίαι*, pro Burgundiis, seu Burgundionibus. hi quidpe fuerunt sub Asciburgii montis eâ parte, quâ Gothorum agros ab meridie clausi: & sub Burgundionibus fuere *Burii*, Vartâ flumine eos determinante. Variasse in Burgundionum vocabulo antiquos auctores, quos sequutus est Ptolemæus, conjicere est ex iis, qui post eum scripserunt. in quibus Zosimo, lib. I, adpellantur *βυργυνδοί*, *BURCONDII*; Agathias, lib. V, *βυργυνδοί*, *BURCONDII*; quos tamen ille nationem facit in Scythicâ gente Hunnorum. apud Marcellinum, lib. XVIII, ac lib. XXVIII, variè leguntur, *BURGUNDI*, ac *BURGUNDI*. quorum hoc Eumenius utitur, in genethliaco Maximiani. Orofio, lib. VII, cap. XXXI; Isidoro, lib. IX, cap. II, & IV; Iornandi in rebus Gothicis, & Paullo Diacono in rebus Langobardicis, dicuntur, ut Plinio, *BURGUNDIONES*: sicque scribuntur in legibus antiquis hujus gentis. quod vocabulum omnium maxime apud Romanos fuisse in usu, ex eo colligi potest, quod id præ ceteris in hanc usque diem obtinuit; ubi jam *Bourgognons*, & corruptius *Bourgignons* dicuntur in Galliâ. Olympiodoro sunt *βυργυνθίαι*, *BURGUNTIONES*. Procopio, Gothicor. lib. I, & prædicto Agathias etiam lib. I, sunt *βυργυνθίαι*, *BURGUIONES*: quos Agathias malè iterum Gothicam facit nationem. apud eundem Procopium postea etiam *βυργυνθίαι* iidem leguntur. Apud Diaconum, lib. I, cap. XIII, regio eorum dicitur *Vurgondaib*, pro *WURGUNDHAIMB*; ut Bojohæmum dictum fuit *Bojenhaimb*. ex eo vocabulo collegerim, gentem quondam sibi ipsi dictam fuisse *THE WURGONDON*; sive *WURGUNDAR*. unde Romani Græcique fecerunt *Burgundiones*; & alii *Burgundios*, ac *Burgundos*: Germanorum *W*, pro solito more, quem aliquoties antè indicavi, in *B* mutantés. Atque hinc puto factum ut eadem gens nonnullis diceretur *Vurgundi*. Zosimus, lib. I; *Αἰθιοπίαι Βυργυνθίαι, καὶ Βορῶναι, καὶ Οὐργυνθίαι, καὶ Κάροπι τὰς καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἐληίζοντο πόλεις.* id est: *Rursus Gothi, & Borani, & Vurgundi, & Carpi, urbis in Europâ diripiabant.* Unde etiam crediderim, partem eorum, à Gothis sive Gepidis devictam, ut narrat Iornandes, unâ cum his in Daciam Thraciamque profectos. quod etiam Agathias innuit, *Γοτθικὴν ἐθνοῦ* eos faciens. Fabulam credo narrate voluisse Marcellinum, in prædicto lib. XXVIII, his verbis: *Iam inde temporibus priscis, sobolem se esse Romanam, Burgundii sciunt.* Hoc quis credat? & tamen Orofius, Isidorusque, Marcellini fermè coætanei, post illum ostenderunt, quomodo Burgundiones Romanorum sint habendi *δοτόνοισι*. quorum ille dicto lib. VII, capite XXXII, sic ait: *Burgundionum quoque novorum hostium novum nomen, qui plus quam LXXX millia, ut ferunt, armorum, ripas Rheni fluminis insederunt.*

Hos

Hos quondam, subactâ interiore Germaniâ à Drufo & Tiberio, adoptivis filiis Casaris, per castra dispositos ajunt in magnam coaluisse gentem; atque ita etiam nomen ex opere præsumisse; quia crebra per limitem habitacula constituta burgos vulgò vocant. eorumque esse prævalidam & perniciosam manum, Gallie hodièque testes sunt, in quibus præsumtâ possessione consistunt. Iisdem verbis eandem rem refert Diaconus lib. XI. In eandem item sententiam eademque penè verba Isidorus, lib. IX, cap. II, & IV: *Burgundiones, quondam à Romanis subactâ interiore Germaniâ, per castrorum limites positi à Tiberio Casare, in magnam evaluerunt gentem. atque ita nomen ex locis sumserunt: quia crebra per limites habitacula constituta, burgos vulgò vocant. Hi postea rebelles effecti Romanis, plus quàm LXXX CIO armatorum ripas Rheni fluminis infederunt, & nomen gentis obtinuerunt.* En; somnium quis lepidius somniat; quis fabulam magis anilem contexit? His tamen doctissimus ille Lipsius tantum habuit fidei, uti non dubitavit, hos esse eosdem, quos ego suprâ, lib. II, cap. XVIII, & XIX, *Sugambros & Chattos, à Tiberio in Germaniâ victos, atque in Galliam transductos, postmodum Gugernos atque Sunicos adpellatos fuisse, docui.* Equidem haud negaverim Sugambros Chattosque, à Tiberio victos, intellexisse Orosium atque Isidorum. at errasse quamvehementissimè in Burgundionum gente illos; nec errorem hunc satis crassum dispexisse Lipsium, audacter adfirmo. De his, quæ suprâ ad Gugernos Sunicosque disserui, ne quid heic, tamquàm nimium otiosus, repetam; quæro ex Orosio simul, Isidoroque, ac Lipsio, quo consilio, quâ prudentiâ, quo denique exemplo, Romani hosteis recens devictos in castris præfidiariis (neque enim alia heic intelliguntur castra) disposuerint? quæro item ex Isidoro, quomodò in varia longiusque per Rheni ripam diffusa castra dispersi in gentem coalescere potuerint, antequàm rebellarent? Sed mox Isidorus, quasi muratâ priore sententiâ, subjicit, tum nomen gentis obtinuisse, quum rebellassent. ipse quoque Orosius, tunc novos eos factos fuisse hosteis, tunc novum eorum nuperque inventum nomen Burgundionum tradit, quum rebellantes LXXX amplius millibus armatorum Rheni ripas infederunt. quod in Probi demum impetio factum, testis est Zosimus lib. I: ante quod tempus nihil de Burgundionum armis adversum Romanos auditum. unde sequeretur, ad ea usque tempora in fide ripaque Romanorum, sine nomine Burgundionum, mansisse eos. At jam ccc ante Probi imperium annis Plinius Burgundiones nominavit in Vandilorum gente in secretiore prope Vistulam Germaniâ: & post Plinium, longè item ante Probi imperium, Ptolemæus: imò ante Plinium LX circiter annis Strabo. nam ne ipse quidem Lipsius dubitavit, legendum apud hunc auctorem esse *Βυργυνδιωνας* pro *Μαγίλωνας*. Falsum igitur omnino est, quod Orosius Isidorusque de eorum origine tradiderunt. pro quorum errore ne quis obstinatius pugnet, Svetonii testimonium, de gentibus in Galliam à Tiberio traductis, in medium producam. Sic ille in Tiberio Casare, de ipso Tiberio loquens: *Bello Germanico cccc millia deditiorum trajecit in Galliam; juxtaque ripam Rheni, sedibus assignatis, collocavit.* & in Octavio Augusto: *Germanos ultra Albim summovit. ex quibus Svervos ac Sicambros, dedentes se, traduxit in Galliam, atque in proximis Rheno agris collocavit.* Nihil heic de castris: è diverso autem sedeis adpellat, in quibus Sigambri cum Svevis, id est, Chattis, fuerunt locati; nempe in agris Rheno proximis. Et quomodò, quæso per fidem, cccc millia hostium (sic in Svetonio legendum, pro *quadraginta*, suprâ in Gugernis docui) in castris præfidiariis locata? Nugæ. Quomodò ex cccc millibus in magnam novi nominis gentem postea coaluerunt, si LXXX tantum millia fuerint, quum novo nomine adsumto rebellantes Rheni ripas infiderent? Iterum nugæ. Mirum sanè dictu, quàm fabulosi plerumque fuerint in historiis homines illius ævi. multo tamen magis mirum, hodiè etiam tam credulas eos ubique invenire aureis, uti rationis veritatisque pondus rarè quis diligentius examinare dignetur. At Lipsius, auctoritate qualicumque veterum scriptorum ductus, veniam mereri videatur. illius demeritiam furoremque quis satis excuset, qui Burgundiones, qui in Galliâ postmodum fixis sedibus corrupto vocabulo dicti fuerunt *Burguignons*, & *Burquignons*, antiquissimis temporibus, non Germaniæ, sed Galliæ fuisse gentem fabulatur; nomenque illic in Burgundiâ primùm fortitos à burgo, qui hodièque vulgari vocabulo dicitur *Ognon*? hinc autem jam ante Plinii tempora, in Germaniam commigrasse. tandem verò in Galliam, ceu in antiquam avitamque sedem redisse. quo in genere fabularum in eadem Francogalliâ strenuum se ostendit is, qui nuperrimè idem de Francorum origine commentus est. Certè, sine ullâ probabili ratione, sine minimo antiqui alicujus monumenti vestigio; vel saltem suspitione aliquâ, quidvis pro libitu velle fingere, ac velut consultâ operâ teterrimo illi mendaciorum

daciorum parenti ludos facere; impudentis omnino atque impuri ingenii esse iudico.

Nugis igitur figmentisque relictis, ad res veras redeamus. Postquam semel Burgundiones, sub Probi imperio, à patriâ sede ad Rhenum profecti sunt, nunquam postea conquieverunt, donec in eâ parte Gallix confederunt, quæ hodièque ab eorum nomine gemina dicitur BURGUNDIA, ducatus atque comitatus. Primum tamen in Chattorum eos solo, proximè Alemannos trans Mœnum confedisse, è Marcellini disco historiâ: apud quem, lib. XXVIII, hæc leguntur: *Post hæc ita prosperè consummata, Valentinianus, versando sententias multiformes, anxîâ sollicitudine stringebatur; reputans multa, & circumspiciens, quibus commentis Alemannorum & Macriani regis frangeret factus, sine sine vel modo rem Romanam irrequietis motibus confundentes. Immanis enim natio, jam inde ab incunabilis primis varietate casuum imminuta, ita sæpius adolescit, ut fuisse longis seculis æstimetur intacta. Seditque, consilia alia post alia imperatori probanti, Burgundios in eorum excitari perniciem; bellicosos, & turba immense viribus affluentes; ideòque metuedos finitimis universis. scribebarque frequenter ad eorum reges, per taciturnos quosdam, & fidos, ut iisdem tempore præstituto supervenirent; pollicitus ipso quoque, transito cum agminibus Romanis Rheno, occurrere pavidis, pondus armorum vitantibus insperatum. Gratanter, ratione geminâ, principis accepta sunt literæ: primâ, quod jam inde temporibus præcis, sobolem se esse Romanam Burgundij sciunt; dein, quod salinarum finiumque causâ cum Alemannis sæpè iurgabant. Catervas misere lectissimas, quæ, antequam miles congregaretur in unam, ad usque ripas Rheni progressæ, imperatore ad exstruenda munimenta districto, terrori nostris futere vel maximo. Igitur paullisper morati, quum neque Valentinianus, ut spondèrat, die prædicto venisset, nec promissorum aliquid adverterent factum, ad comitatum misere legatos, poscentes adminicula sibi dari redivitis ad sua, ne nuda hostibus exponerent terga. Quod ubi negari per ambages sentirent, & moras necti, exinde disceserunt indignati. Hocque comperto reges, ut ludubrio habitis, savientes, captivis omnibus interfecit, genitales repetunt terras. Macriani Alemanni regnum fuisse inter Lonam ac Mœnum amneis, ex adverso Maguntiaci, supra in Alemannis ostensum est. quapropter salinas istas, sineis que inter Alemannos ac Burgundiones, Valentiniani tempore, fuisse existimo apud vicum Saltz, sub monte Fogelsberg: ubi flumen exoritur Sala; quod ablutis opidis Salemünster, Salefeld, & Hanaw, inter Francofurtum & Maguntiacum miscetur Mœno. saltz namque Germanis nihil aliud significare, quàm quod Latinis dicitur sal, jam antea in Chartis docui. De eodem Alemannorum Burgundionumque confinio sic Marcellinus supra, libro XXVIII: *Cognito denique Romanorum transitu (qui tunc, perque expeditiones præteritas, ibi levamen sumere laborum opinabantur, ubi hostem contingeret invenire) percussis reges eorumque populi, qui pontem, ne strueretur, studio servabant intento, metu exhorrescentes, diffuse vertuntur in pedes; & indomito furore sedato, necessitudines opesque suas transferre longius festinabant. Statimque difficultate omni depulsa, ponte constrato, sollicitarum gentium opinione preventâ, visus in barbarico miles, per Hortarii regna transibat intacta. ubi verò terras infestorum etiam tum tetigit regum, urens omnia, rapiensque, per medium rebellium solum grassabatur intrepidus. postque sepimenta fragilium penatium inflammata, & obruncatam hominum multitudinem, visosque cadentes multos, aliosque supplicantes, cum ventum fuisset ad regionem, cui Capellatii vel Palas nomen est, ubi terminales lapides Alemannorum & Burgundorum confinia distinguebant, castra sunt posita; ea propter, ut Macrianus, & Hariobaudus, germani fratres & reges, susciperentur impavidi, qui, propinquare sibi perniciem sentientes, venerant pacem anxîis animis precaturi. De eadem regione auctorem loqui de quâ supra, satis liquet; quia ejusdem Macriani regnum, à Maguntiaci, cuius ante hanc narrationem fit mentio, Julianus cum exercitu petiit. Sic Procopius etiam, dicto rer. Gothicar. lib. I; τῶν Θογγύων Βουργουνδῶνες ἀπὸ τῆς ἀπορίας, πρὸς τὸν ἄνεμον τετραμυδῶσι ὄκων, Ἐξαβοὶ τε τῶν Θογγύων, καὶ Ἀλεμαννοὶ, ἰσχυροὶ ἔσθιν. id est: *Hand procul à Thoringis Burgundiones, ad austrum versus, incolebant: Svabi deinde sub Thoringis, & Alemanni, valide gentes. Legendum esse vno, pro voce τῶν, vox Alemanni aperte indicat. hi quidpe tunc à Lonâ usque amne ad Danubium incolebant. Svabi autem isti, sive Svevi, sunt Hermunduri; qui posterioribus sæculis peculiari vocabulo dicebantur Svevi; ut supra in Hermunduris docui. Fuere igitur tunc temporis Burgundiones in Chattorum agris, circa opida Castellum Chattorum & Mattium; quæ vulgò nunc dicuntur Cassel & Marburg. Hæc quum tam clara, tamque dilucida sint; miror ego eorum iudicium, qui CAPELLATIUM sive PALAS Marcellino eam regionem dictam putant, quæ hodièque Palatinatus vocatur ad Rhenum. Ex incidibus librorum hæc geographiam historiasque suas compilare jurares, non ex ipsorum librorum perlectione; ita solis gentium regionumque vocabulis, non verò rerum***

rerum gestarum contextu ducuntur. Ego uti Palatinatum Rheni ab hac regione *Palas* nomen accepisse, pertinacior adseverare nolim; quando tot tantisque diversum probare argumentis hæctenus laboraverunt viri eruditi: sic, veterum monumentorum memoriã antiquiorem Palatinatum illo à Marcellino memorato in Germaniã Transrhenanã ullum esse, minimè concesserim. Neque verò dubitari potest, regionis vocabulum, quod Marcellinus protulit *PALAS*, ipsis Germanis antiquis fuisse *PALANZ*, sive *PALANS*; quod posteriores fecere *PALZ*, sive *PALTZ*, & variante dialecto, *PFALTZ*. sic enim vetus glossarium: *Palatinus, Palensgreve*. & Otrifridus in euangelio, *Palatium* vocit *palinza*; & Pilati prætorium, *palinzhou*. item Speculum Saxonicum, lib. III, artic. LIII: *Quelibet provincia Teutonice terra suam habebat Palantzgrävionatum; Saxonia, Bavaria, Franconia, Suevia*. Marcellino igitur *Palas* formatum est vocabulum recto casu, quod Germanis erat *Palas*, sive *Palanz*; quia à *Palas* etiam obliqui erant *Palantis, Palanti*, & sic reliqui. At *Capellatium* quid similitudinis habeat cum *Palas*, haud equidem video; quum tota syllaba in principio abundet; præterque proxima vocalis, quæ debebat esse *a*, mutata sit in *e*. Proinde facillè crediderim, à librariis vitiatum fuisse vocabulum *PALATIUM* in *Capellatium*: cui errori occasionem dederit vox præcedens *cui*. videretur enim mihi Marcellinus regionis nomen Latino simul atque Germanico voluisse exprimere vocabulis. ipsum scripsisse *Capellatium*, nullo pacto credibile fieri mihi potest. Quum igitur jam inde à Constantii imperatoris ævo, id est, annis ab hinc *CIO CCLXX*, Palatinatus in Germaniã fuerit Transrhenanã, in Franconiã Hassiæque confinio; videant æqui iudices, utrum pari ratione atque exemplo omnes reliquos per Germaniam palatinatus, simulque Rhencensem, existisse potiùs existimandum sit; an verò, hunc à posteriorum imperatorum sive Francorum in Galliã regum palatio originem nomenque traxisse credendum. Sed inquires, quomodò aut unde vocabulum Latinum inter Germanos? Tu dixeris. mihi fortasse suffecerit hæctenus monstrasse, hujus palatinatus vetustissimam omnium in Germaniã esse memoracionem. Nec tamen gravabor quæstionem hanc solvere, meamque eã de re expromere sententiam. Quum satis jam antè hujus operis libro primo demonstratum sit, habuisse & Germanos præscos civitatum suarum capita, seu princeps nationum locos, in quos ad comitia habenda, quoties negotia publica postulabant, universi conveniebant: maximè credibile est, hos locos adpellatos fuisse communi ac vulgari vocabulo *PALANZ*; quod nihil aliud, quàm τὸ δικαστήριον, id est, *forum juridicum*, seu etiam *prætorium*, sive *curiam* significabat; quemadmodum clarè id videre est ex Otrifrido, qui prætorium Pilati, suã lingvã dixit *Palinzhou*. Postmodum verò omnis etiam ager tali loco circumjectus eodem vocabulo dictus est *Palanz*. Totam regionem, non vicum, vel ædificium aliquod, fuisse illud in Burgundiorum Alemanorumque confinio *Palanz*, disertis testatur verbis Marcellinus. Atque hinc complures illæ numero natæ sunt per Germaniam *PALANTIÆ*; quarum v in unã Saxoniã enumerat auctor speculi Saxonici, lib. III, artic. LXII, his verbis: *Quinque civitates, quæ Palantia dicuntur, in Saxoniã inveniuntur; in quibus rex legitimis debeat curiis præsidere. prima dicitur Grona: VVerliz secunda; que modò in Gossariam translata est: VValhausen tertia: Alstede quarta: quinta Merseburg nuncupatur. In eã VII feuda vexillorum sunt definita, ducatus Saxoniæ, & Palantia*. Vocabulum ipsum, utrum Germani à Romanis demum acceperint, quorum sermonem jam inde à Julii Cæsaris tempore in Germaniã cognoverunt; an verò ex primævã illã lingvã, quæ apud urbem Babylonicam à Deo confusa fuit, ut multa alia, Celtis antiquis cum aliis gentibus commune permanferit; haud facillè ego dixerim. Illud tamen maximè fuerit mirandum; quum ipsi Latini fateantur, in suã lingvã vocem *palatium* ortum accepisse à vocabulo *Palantis*; Germanos hanc potiùs, in eadem re significandã, amplexos fuisse vocem, quàm ab eã derivatam Romanorum *palatium*: à quo non *palanz* & *palenz*, *palinz*, sed *palaz*, & contractè *palz*, ut etiamnum durat, factum fuisset. Sed Græcis etiam opidum fuit in Arcadiã *Palantium*, testibus Dionysio Halicarnassæo, Livio, Trogo, ac Stephano; & Hispanis *Palantia*. Illud unde denominatum, fortasse difficile fuerit dictu. at Hispanis, Germanorum consanguineis, dictum fuisse Celticã lingvã opidum *Palanz*, quemadmodum Germanis, nemo dubitaverit. Ego verò omnino credo, eandem vim habuisse apud eos id vocabulum, eandemque rem significasse, quàm apud Germanos. De antiquitate autem ejus apud Hispanos inde judicare licet, quòd jam iis temporibus, quibus primùm Romani Hispaniam ingressi sunt, caput Vaccæorum fuit opidum *Palantia*. Et quia innumera alia vocabula in Celticã lingvã communia reperiantur cum Græcã; quæ tamen

Celtas

Celtas à Græcis accepisse, ut vulgus opinatur, optimis ego validissimisque argumentis negare possim: illud quoque Arcadiæ Παλαίον nihil aliud antiquissimis sæculis significasse, quam *δικαστήριον*, facile crediderim. At de Rheni Palatinatu sentiant alii, quid quid velint: mihi satis fuerit, loci, sive regionis, à veteri scriptore memoratæ, verum situm indicasse. Fuit ergo, uti ex Marcellini historiâ dispicio, circa oppidum *Stainam*, in confinio Chattorum quondam & Mattiacorum; Burgundionibus tunc maximam Chattorum agri partem, versus meridiem sitam, obtinentibus.

Porro Burgundios cum Alemannis, dicto tractu sibi conterminis, bella gessisse, modò ex Marcellino intelleximus. Eòdem pertinere puto, quæ idem auctor, lib. xvii, de Alemannis narrat, in hæc verba: *Sed nullus mutatam rationem temporis advertebat; quod tunc tripartito exitio premebantur: imperatore urgente per Retias; Cesare proximo nusquam elabi permittente; finitimis, quos hostes fecere discordia, modo non occipitia conculeantibus hinc indeque cinctorum.*

Alemannis deinde in Rhetiam Helvetiamque transgressis, in eorum agris, inter Moenum, Danubium, ac Rhenum, confedisse Burgundiones, indeque tandem in Galliam trajecisse, satis constat. Eumenius in genethliaco Maximiani: *Gothi Burgundios penè excindunt, rursum pro victis armantur Alemanni; itemque Terwingi, pars alia Gothorum, adjunctâ manu Thaisalorum, adversum Vandalos Gepedesque concurrunt. & mox: Burgundiones Alemanorum agros occupavere; sed suâ quoque cladè quæstos. Alemanni terras amisere; sed repetunt.* Ab Hunnis, qui unâ cum Gothis ab inferiore Danubii ripâ advenerant, tandem Alemannorum agris fuere pulsi. Socrates, histor. ecclesiast. lib. vii, cap. xxx, sub Theodosio secundo, & Valentiniano tertio: *Ἐθνὸς ἐπὶ τῶν Ῥαίτων ἄγρων ἔσθ' ἡμεῖς Πλωὴ ἔχον τὴν οἰκισίαν Ἰστρούτιαν καλεῖται. Ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν Ῥαίων ἀεί. ἡλικίαν τὸν ἄρδον παρὰ τὴν εἰσὶν ἢ ἐκ τῆς μὲν λαμβάνοντες διττοῦ (Ῥοῦ). τῆς αὐτῆς ἢ Ἐθνὸς τῶν Οὐρανῶν ἐπερχόμενος, ἐλεῖται τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ πολλὰς πόλεις αὐτῶν ἀνῆρκεν.* id est: Gens quadam est *barbara*, trans Rhenum incolens, quos Burgundiones vocant. Isti vitam otiosam semper agunt. sunt enim fabri ferè omnes; & eâ arte vitæ sumtus tolerant. His Hunnorum semper imminens natio, sineis eorum vastabat, & complures eorum sepenumero trucidabat. Hac re coacti, tandem Galliam irruerunt. Calliodorus, in chronico: *Lucius V. C. Cos. His consulibus Burgundiones partem Gallie, Rheno conjunctam, tenuere.* Orosius, qui iisdem Honorii & Theodosii temporibus vixit, ita lib. vii, cap. xxxi: *Burgundionum esse prævalidam & perniciosam manum, Gallie hodièque testes sunt, in quibus, præsumtâ possessione, consistunt. Atque hinc regionis nomen in hanc usque diem durat, quo BURGUNDIA vocatur. Certum igitur ex his, Procopium non sui sæculi (ut qui exv circiter annis Oroso posterior fuit) Burgundionum sedem descripsisse: sed quæ fuerit ante ipsum.*

CAP. XXXVII.

De OCEANO SEPTEMTRIONALI, Germania ab septemtrionibus termino; unde GERMANICUS dictus, quæ Germaniam adluit. item de ingenti ejus SINU, qui CODANUS vocatur *Mela* ac Plinio; & MARE SVEVICUM Tacito; parsque ejus VENE DICUS SINUS Ptolemaeo.

HACTENUS auctor noster populis SVEVIÆ, qui Chalusum inter Albimque, & Salam, Danubium, ac Vistulam, amneis, oceanumque, in continenti Germaniæ protendebantur, ordine omneis summâ cum diligentia enarravit. Dehinc, mari trajecto, reliqua Germaniæ, quatenus ea in septemtriones immenso supercilio sese attollit, exponere adgreditur. Pars hæc Sveviæ multo maxima: at cuncta, ut situ remotiora, sic famâ obscuriora. & quamvis alteram universæ Germaniæ antiquæ partem occupent; tamen paucis ea absolvit auctor; duabus, non amplius, gentibus inibi commemoratis. Ac sanè tanta est, circa has regiones obscuritas, tamque implicita veterum auctorum traditio; uti vix sibimet ipsi consent. unde mihi etiam tanta difficultas relicta, uti vix reperiam, quibus eas expedire atque illustrare satis commodè possim. Verum tamen, ne susceptum laborem deseruisse ignavus videar; integræ quidæ Germaniæ, non modò partis alicujus, explicationem promisi: dabo hec etiam operam, summoque enitar studio atque industriâ, ne quid inexplicatum sub accipiti relinquatur.

Ac pri-